

АНКЕТА
(въпроси към български поети, третиращи антични мотиви)

Роман Кисьов

В какви моменти се обръщате към античната тематика и има ли конкретни поводи за този творчески интерес?

Не мога да кажа, че има определени, специални, съзнателно избрани от мен моменти по конкретни поводи, в които се обръщам към античната тематика... Самата Античност за мен е вече повод за вдъхновение и съвременно интерпретиране на митологични теми и образи, които са универсални и в поезията придобиват качеството на Символ и Метафора.

Кои са античните теми и/или образи, които ви привличат и с какво?

Привлича ме темата за Орфей и Евридика като вечна тема за силата на Любовта и жертвоготовността, както и с това, че слизането на Орфей в подземния свят е пред-образ на слизането на Христос в ада – една от явните взаимовръзки между древно-тракийския Орфизъм и Християнството... В тази връзка най-силно ме привлича образът на митичния тракиец Орфей с обаянието на неговата богопосветеност и многоизмерност на личността (цар-жрец, духовен учител, градител на храмове, поет, певец), както и с това, че той е и митичният пра-отец на Древна Тракия и нейната цивилизация, чиито наследници сме ние... Привлича ме също така образът на митичния древногръцки поет Арион, най-вече заради явните асоциации с образа на Орфей и орфическото посвещение в силата на Словото, трансформиращо същности и съдби... Привлича ме също така темата за Аргонавтите, пътуващи за Колхида, в търсене на Златното руно – не само в познатия древногръцки вариант на мита, но най-вече в по-слабо познатия (за съжаление) тракийски първообраз в книгата „Нави (или Хрониките на Хаброзалмокс)” от „Тракийските хроники"... Привлича ме, разбира се, и вечната тема за Итака и образът на Одисей... Тази тема е трудна за интерпретиране, именно поради честата ѝ експлоатация и съществуващите високи образци в световната литература, но лично за мен точно в това е и творческото предизвикателство... Списъкът на теми и образи може да бъде продължен, но като обобщение мога да кажа, че ме привлича най-вече Митологичното Време и неговите измерения като част от Безкрайното Циклично Време, както и конфликта (сблъсъка) му с линейното време, или тяхната възможна хармонизация... – с други думи: отношенията вечност-преходност, безсмъртие-смъртност, живот-смърт,

посветеност-профанност и т. н. Праисторията, Античността, Митът, Архетипите... са „златна мина” за мен.

Имате ли определена целева група, към която адресирате творбите си, и как се вписва в подобно адресиране античната тематика? Очаквате ли, че читатели, които нямат знания за античността, биха разбрали творбите, в които тя присъства, и как виждате отговора на съвременния читател на античната сюжетика?

Нямам определена целева група, към която да адресирам творбите си. Когато пиша, не мисля за кого пиша, нито за това кой ще го чете и дали ще го чете... Моето убеждение е, че не поетът избира Поезията, но Поезията избира поета... Известна е мисълта на Сартр, че докато авторът на проза (белетристът) си служи с речта (езика), то при поета е точно обратното – речта (езикът) си служи с поета, поетът е инструмент на Словото... А според поети като Хьолдерлин и Рилке напр. Поезията е вградена в законите на Божествената Реч, Езикът на Поезията е Езикът на Бога... Ако едно стихотворение се е появило на белия свят, със сигурност има основание за това, след което заживява свой живот, отделен от този на своя автор... Всяка творба има своя уникална съдба (добра или лоша), независеща (в повечето случаи) от намесата на своя автор... Колкото до читателите на творби с антична сюжетика – със сигурност е нужно да имат съответните знания, за максималното възприемане и разбиране на текста, най-малкото на семантично ниво (тъй като в Поезията съществуват и други нива)... Затова аз лично си позволявам да поставям обяснителни бележки под линия към някои стихотворения, където счита, че е нужно за разбирането на съответната творба. Извън конкретна среда на специализирани (подготвени) читатели, адекватна обратна връзка с творбата, съдържаща антични теми или образи, би могла да съществува, само ако не е прекалено „книжна” и самоцелно ерудитска, демонстрираща превъзходство от знания; когато античната сюжетика не е самоцел, а оправдано средство! Ерудицията е качество на всяка поезия, но прекалената „академичност” би задушила истинската поезия! Читателите и почитателите на Поезията не са обикновени читатели, те също в някакъв смисъл, подобно на поета, са *посветени* в тази Тайна, наречена Поезия... Те също са *избраници*... Всяко стихотворение рано или късно намира път към своя читател, пък бил той дори само един, пък било то и след векове (такива примери в историята има).

Вашата творческа работна практика включва ли запознаване с антични ресурси? Ако да, то какви са пътищата, по които достигате до

античните първообрази (текстове на оригиналните езици, преводи, коментари, чуждо творчество, рецепиращо античната тематика, критическа класическа и/или литературна рецепция, изкуства)?

Да, включва. Пътищата, по които достигам до античните първообрази са предимно преводи, както и изследвания, коментари, критическа литература, чуждо творчество, изкуства и др.

Как се отнасяте към творчеството на чуждестранни или български поети, които по някакъв начин преработват античните текстове? Някой от тях оказал ли е по-специално влияние върху вас?

Отнасям се по различен начин, в зависимост от таланта на поетите и начина, по който те преработват (интерпретират) античните текстове. Като цяло адмиравам и уважавам всеки опит за поставяне на мостове между античното и съвременното в поезията. От световните поети, които са ми повлияли в тази посока, са: Фридрих Хьолдерлин, Константинос Кавафис, Райнер Мария Рилке, Езра Паунд, Збигнев Херберт...

Какви други теми (различни от античните) ви занимават като творец? Какво е мястото на античните мотиви в цялостния ви творчески поглед и възприемане на света, как се свързват античното и модерното, античното и българското или античното и личното?

Основните теми, които ме вълнуват, това са темите за Вечността, Светлината, Смъртта, Любовта, Словото, Думите, Човекът, Вярата, теми от Свещените писания, от есхатологията и сотирологията, философията и др. Античността е тясно свързана с интересите ми на творец ... Считам, че е задължителна връзката на античното с модерното (сиреч, със съвременното, с времето, в което твори авторът, а не злободневието или следване на моди), както и на античното с личното (няма нещо по-лично от Поезията, както Любовта), като тези две са тясно свързани – ако античната тема е пречупена през личното, то тя ще е и съвременна... Колкото до връзката на античното и българското – то тази връзка е Антична Тракия, с нейните тайни, с дълбоките религиозно-философски концепции, високите културни образци, напоили Европейската култура и цивилизация... Тази връзка за мен е много важна, защото в днешното време на nihilism и бездуховност, на липса на национални идеали и на идеали въобще, обръщането към Началата и древните ни корени е задължително условие за *себепознанието* и намирането на *истинската* ни духовна идентичност.

Как вие лично възприемате античните текстове – като извор на творческо вдъхновение, като извор на универсални и непреходни ценности, които постоянно биват претворявани от традицията, като инструмент за една общочовешка (европейска) свързаност и съхранение на обща културна памет, като модели за разбиране на света, които са валидни и днес?

Всичко това.